

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>

Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 0110-2/2023-3

Datum: 31.5.2023

GMS - 084

MESTNI SVET
MESTNE OBČINE MARIBOR

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA 7. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR**

- NASLOV GRADIVA:** Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje položaja starejših v MOM za leto 2022 in Poročilo o delu Sveta za starejše MOM v letu 2022
- GRADIVO PRIPRAVIL:** URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE, ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo
- GRADIVO PREDLAGA:** Aleksander Saša Arsenovič, župan
- POROČEVALEC:** Metka Roksandič, predsednica Sveta za starejše MOM
Lilijana Zorko, vodja Sektorja za zdravstveno in socialno varstvo
- PREDLOG SKLEPA:** Mestni svet Mestne občine Maribor se je seznanil s Poročilom o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje položaja starejših v MOM za leto 2022 in Poročilom o delu Sveta za starejše MOM v letu 2022 in ju potrdi.

Aleksander Saša Arsenovič
Župan

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA
URAD ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE,
ZDRAVSTVENO, SOCIALNO VARSTVO IN
RAZISKOVALNO DEJAVNOST
Sektor za zdravstveno in socialno varstvo

Številka: 0110-2/2023-3

Datum: 31.5.2023

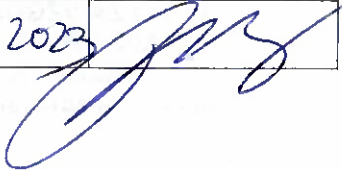
PODPISNI LIST
PREDLOGA ZA OBRAVNAVO NA 7. REDNI SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE MARIBOR

Naslov gradiva:	Poročilo o realizaciji Akcijskega načrta za izboljšanje položaja starejših v MOM za leto 2022 in Poročilo o delu Sveta za starejše MOM v letu 2022
Priloge gradiva (navedba morebitnih prilog):	

Pregledali in parafirali:

Podpisniki	Ime in priimek podpisnika	Pristojen organ	Datum	Podpis tistega, ki podpiše oz. parafira
Gradivo pripravil-a:	Metka ROKSANDIČ, predsednica Sveta za starejše MOM MOJCA KRENČNIK, Koordinator V	Svet za starejše UVIZSR	2.6.2023 1.6.2023	
Gradivo pregledal-a vodja organa in morebitni vodja NOE:	Brigita GAJZER PLIBERŠEK Vodja urada Lilijana ZORKO Vodja Sektorja za zdravstveno, socialno varstvo	UVIZSR UVIZSR	1.6.2023 1.6.2023	
Gradivo usklajeno s pristojnimi organi (če je gradivo pripravljeno izven MOM):	Svet za starejše MOM, Metka ROKSANDIČ, predsednica	Svet za starejše	2.6.2023	
Dodatni pregled na predlog pripravljavca				
Dokument parafiral podžupan: (obkrožite tistega, ki je odgovoren za vaše področje)	Dr. Samo Peter Medved Gregor Reichenberg	Kabinet župana		

Gradivo prejela služba MS v fizični in elektronski obliki	Rosana Klančnik	Služba za delovanje mestnega sveta	5.6.2023	
--	-----------------	------------------------------------	----------	---

Gradivo pregledal v.d. direktor MU	Srečko Đurov	Kabinet župana	7.6.2023	
---	--------------	----------------	----------	---

POROČILO
o realizaciji Akcijskega načrta za
izboljšanje položaja starejših v
Mestni občini Maribor 2022

SPREMNA BESEDA ŽUPANA	6
1. UVOD	7
2. IZVEDENE AKTIVNOSTI	8
<u>2.1 ZUNANJE POVRŠINE IN OBJEKTI</u>	8
<u>2.2 PREVOZ</u>	10
<u>2.3 BIVANJE</u>	12
<u>2.4 DRUŽABNO ŽIVLJENJE</u>	14
<u>2.5 SPOŠTOVANJE IN VKLJUČEVANJE V DRUŽBO TER POLITIČNO IN CIVILNO UDEJSTVOVANJE</u>	16
<u>2.6 DRUŽBENO ANGAŽIRANJE IN ZAPOSILITEV</u>	18
<u>2.7 KOMUNIKACIJA IN OBVEŠČANJE</u>	18
<u>2.8 STORITVE SKUPNOSTI IN ZDRAVSTVENIH SLUŽB</u>	21
3. ZAKLJUČEK	24

KRATICE

MOM - Mestna občina Maribor

KS - Krajevna skupnost

MČ - Mestna četrt

DU - Društvo upokojencev

RK - Rdeči križ

RS – Republika Slovenija

AZM-LU – Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza

U3žo - Univerza za tretje življenjsko obdobje

ZD – Zdravstveni dom

ZSSS, OO SUS - Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Območna organizacija Sindikata upokojencev Slovenije

LPŠ – Letni program športa

JMSS – Javni medobčinski stanovanjski sklad

NS PIZ - Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja

SSRS – Stanovanjski sklad Republike Slovenije

Spoštovani,

V Mariboru si prizadevamo, da oblikujemo gospodarsko in družbeno okolje, ki upošteva potrebe vseh in omogoča samostojno in aktivno življenje. Zato tudi stremimo k temu, da skozi naše projekte prilagajamo bivalne razmere in prometno infrastrukturo vsem družbenim skupinam, da lahko vsi enakovredno uživamo v mestu.

Udejstvovanje v družbi in družbenih aktivnostih je pogojeno z dostopno mobilnostjo in v lanskem letu nam je na tem področju uspelo več pomembnih aktivnosti. Zagnali smo projekt Prostofer, ki vam ponuja brezplačne prevoze, po dolgem času je luč sveta ugledalo dvigalo v Narodnem domu, ki sedaj omogoča bolj enostaven dostop do koncertnega dogajanja. Tudi na področju načrtovanja in informiranja smo naredili veliko, vzpostavili smo informacijsko pisarno za starejše, ki deluje na Slovenski ulici 40, na Mestnem svetu je bil sprejet tudi Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mestni občini Maribor 2022-2027.

Zelo ponosni so tudi na nova igrala in igrišča, ki smo jih v dveh letih ustvarili kar 26. Med igrišči so tudi vadbene naprave za starejše in gibalno ovirane z navodili kako jih uporabljati, največ teh naprav je na Schreinerjevem trgu.

Takšni manjši projekti so za naše mesto in naše občane prav enako pomembni, kot večji infrastrukturni. Skupaj z večjimi in manjšimi projekti izboljšujemo kvaliteto življenja meščanov in ustvarjamo prijetno bivanjsko okolje za vse nas.

S takšnim tempom bomo nadaljevali tudi letos in ustvarjali rešitve, ki vam bodo naše mesto ustvarile še bolj prijetno za vsak dan.

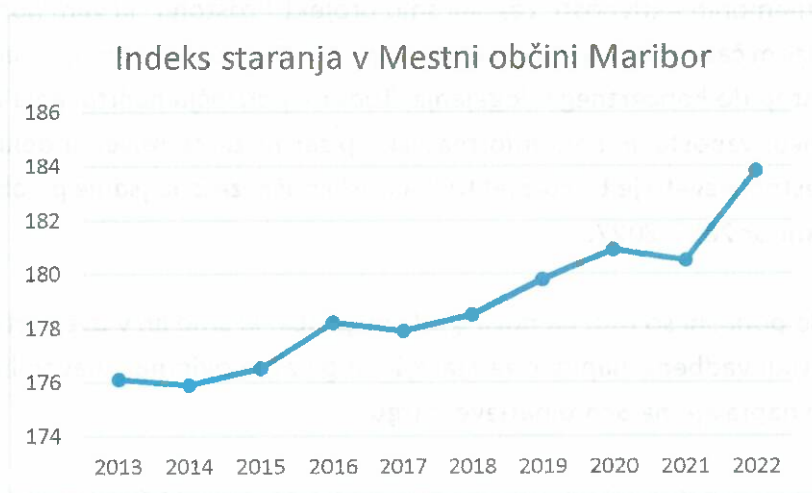
Aleksander Saša Arsenovič
župan MO Maribor

1. UVOD

Naša družba postaja dolgoživa družba, starostna struktura prebivalstva v Sloveniji se spreminja. Pričakovano trajanje življenja se podaljšuje, delež starejših od 65 narašča. V prihodnjih letih bodo ti trendi še izrazitejši. Demografske spremembe so dejstvo in temu moramo prilagoditi obstoječe sisteme na nacionalni ravni kot v lokalnih skupnostih. Za Slovenijo je značilno, da ima od sredine leta 2003 več starega kot mladega prebivalstva. Indeks staranja, to je vrednost, ki izraža razmerje med številom oseb, starih 65 ali več let, in številom oseb, mlajših od 15 let, je v letu 2022 znašal 139,9 (indeks staranja 139,9 pomeni, da na 100 mladih oseb (mlajših od 15 let) prebiva 139,9 starejših oseb (starejših od 65 let)). Maribor med večjimi slovenskimi mesti izkazuje starostno sestavo z najvišjim deležem starejšega prebivalstva in najvišjim indeksom staranja. V letu 2022 je ta znašal že 183,8.

Indeks staranja v Mestni občini Maribor (od 2013 do 2022):

Leto	Indeks staranja
2013	176,1
2014	175,9
2015	176,5
2016	178,2
2017	177,9
2018	178,5
2019	179,8
2020	180,9
2021	180,5
2022	183,8

Zaradi demografskih sprememb, ki bodo v prihodnosti še bolj spremenile razmerje v strukturi prebivalstva, je MOM pristopila k celoviti obravnavi in konkretnim ukrepom za izboljšanje življenja starejših v mestu. V letu 2022 je bil pripravljen Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v MOM 2022-2027, kjer so zapisani konkretni cilji in ukrepi, razdeljeni na 8 področij, in sicer: zunanje površine in objekti; prevoz; bivanje; družabno življenje; spoštovanje in vključevanje v družbo ter politično in civilno udejstvovanje; družbeno angažiranje in zaposlitev; komunikacija in obveščanje ter storitve skupnosti in zdravstvenih služb.

V letu 2022 je Mestna občina Maribor posvečala veliko pozornosti skrbi za starejše. Uresničeni so bili številni ukrepi za izboljšanje položaja starejših. Pomembno vlogo pri uresničevanju zadanih ukrepov nosi Svet za starejše MOM, ki je bil ustanovljen 7. oktobra 2020, kot posvetovalno telo župana. Naloge Sveta so spremljanje razmer s področja življenja starejših, dajanje pobud in predlogov, informiranje, obveščanje in opozarjanje javnosti o aktivnostih in problematiki starejših občanov.

2. IZVEDENE AKTIVNOSTI

2.1 ZUNANJE POVRŠINE IN OBJEKTI

Za starejše je dostopnost javnih površin, stavb in storitev izrednega pomena in je osnovni pogoj za vključevanje v družbeno življenje in samostojno življenje nasploh.

Javne površine v Mestni občini Maribor se v zadnjih letih dobro urejajo in obnavljajo.

V mesecu septembru 2022 so bila na Schreinerjevem trgu v MČ Tabor dopolnjena otroška igrala z vadbenimi napravami za starejše in gibalno ovirane. Postala so prva takšna igrala, ki nagovarjajo to ciljno skupino v Mariboru. Z njimi spodbujajo vse starostne generacije k bolj zdravemu načinu življenja. Zdravje je največje bogastvo in zanj je treba skrbeti ter ga vzdrževati.

Avtor fotografij: Marko Pigac

Konec meseca novembra 2022 je potekala otvoritev dolgo pričakovanega dvigala v Narodnem domu. Dvigalo je umeščeno v jugozahodni del vhodne avle in povezuje klet, pritličje, prvo ter drugo nadstropje. Prostori Narodnega doma so z novo pridobitvijo postali bolj dostopni za funkcionalno ovirane osebe, invalide in starejše obiskovalce. S tem je bila odpravljena velika arhitektonska ovira.

Avtor fotografije: Marko Pigac

Svet za starejše MOM je v mesecu decembru 2022 podal županu in ZD dr. Adolfa Drolca pobudo, da Mestna občina Maribor aktivno pristopi k nujni izgradnji dvigala v zgradbo Zobozdravstvenih ambulant ob Dravi oz. da se omogoči uporaba obstoječega dvigala v sosednji zgradbi v ZD in s tem omogoči polno dostopnost do zobozdravstvenega varstva tudi starejšim ljudem.

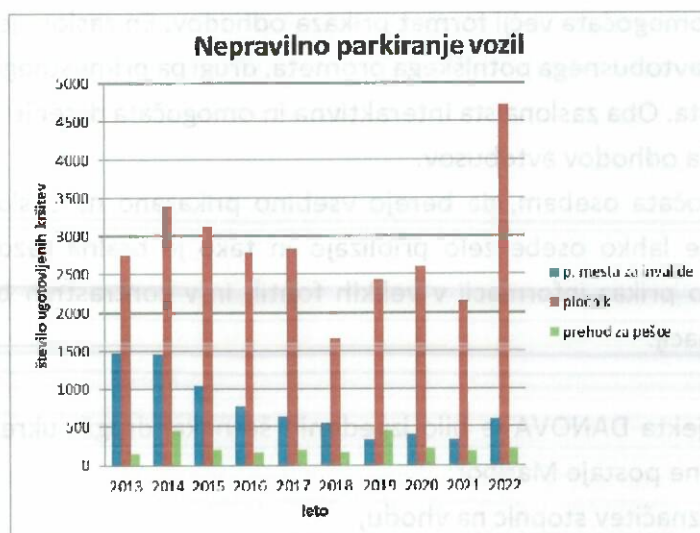
Ugotovljeno je bilo, da so zobozdravstvene ambulante ZD Maribor ob Dravi nedostopne oz. težko dostopne starejšim gibalno oviranim ljudem. Ambulante se nahajajo v starejšem objektu v prvem nadstropju in so dostopne samo po stopnicah. V kolikor je potreben rentgen zobovja, ki se nahaja v pritličju stavbe, je potrebno prehoditi ogromno stopnic. Nekateri starejši ljudje takšnega napora preprosto niso več zmožni in je zato s tem dostopnost do zobozdravstvene oskrbe je zelo omejena. Dvigalo obstaja v sosednji zgradbi ZD, ki je povezana s stavbo ambulant, a od razglasitve pandemije za paciente ni več v uporabi. Z možnostjo uporabe tega dvigala bi najhitreje omogočili dostopnost vsem starejšim in tudi vsem gibalno oviranim osebam. Zato so zaprosili, da se pristopi k reševanju te problematike čim prej.

Hkrati je bila podana pobuda, da se cepljenje proti Covidu-19 preseli iz 5. nadstropja v pritličje stavbe ZD dr. Adolfa Drolca zaradi lažje in boljše dostopnosti za vse, posebej še za starejše.

Mestna občina Maribor je v letu 2022 z namenom zagotavljanja večje dostopnosti za osebe s posebnimi potrebami in druge ranljive skupine, uredila 36 spuščениh robnikov na območju občinskih cest v Mariboru in okolici. Zarisali so 5 novih invalidskih mest, 3 semaforizirana križišča so na novo opremili z zvočnimi tipkami za slepe in slabovidne.

Občinski redarji in redarke Medobčinskega redarstva v skladu s predpisi in na podlagi programov varnosti občin ustanoviteljic, skrbijo za varen in neoviran cestni promet, javno varnost in javni red na območju občin ustanoviteljic. V letu 2022 so izvedli 4.719 ukrepov zoper tiste kršitelje, ki so vozila nepravilno parkirali na pločniku ter 213 ukrepov zoper kršitelje, ki so svoja vozila nepravilno parkirali na prehodih za pešce, s čimer so tako ovirali in ogrožali mobilnost invalidov, starejših in ostalih pešcev v cestnem prometu.

Grafikon števila kršitev (vir: Medobčinsko redarstvo)

2.2 PREVOZ

Pogostost, varnost in dostopnost prevozov in s tem mobilnost postaja za starejše vedno pomembnejša. Starejši so obravnavani kot udeleženci, na katere je potrebno paziti, saj so zaradi slabšanja svojih sposobnosti, pogosto kroničnih obolenj in uživanja zdravil saj so najbolj ogroženi. Statistični podatki kažejo, da so prav starejši pogosto med najbolj ogroženimi skupinami udeležencev v prometu. Osrednja tema velike večine medijskih vsebin je prometna varnost. Ta je pomembna tako za starejše voznike kot pešce ali kolesarje. Promet namreč postaja vedno hitrejši in stremimo k večji pretočnosti. To pa prinaša pogoste spremembe v prometni režim.

Starejši v MOM so v velikem številu udeleženci javnega potniškega prometa, zato je zanje pomembna zagotovitev nizkopodnih avtobusov s klimo in s sistemom najave postajališč. Na Mestni občini Maribor so v letu 2022 pripravili seznam vozil mestnega avtobusnega prometa, ki imajo invalidsko rampo. Prav tako pri nabavi upoštevajo, da je pogoj vsaj ena invalidska rampa (v letu 2022 so bili nabavljeni 3 novi e-busi (2 po 12 m in eden 8,5 m). Dodatno so avtobusi opremljeni s sistemom zvočnega napovedovanja avtobusnih postajališč. Avtobusna postajališča so označena s taktilnimi oznakami.

MOM je partner v projektu DANOVA - Inovativne prevozne storitve za slepe in slabovidne potnike v Podonavju. V okviru projekta je bilo izvedenih več aktivnosti.

Med ukrepi z ocenjeno najvišjo prioriteto reševanja je bila tudi namestitev velikega prostostoječega zaslona za prikaz vozniških redov avtobusov na Glavni avtobusni postaji Maribor. Postavitev novih zaslonov je bila izvedena z namenom, da potnikom, predvsem najranljivejšim skupinam, pri njihovi dnevni mobilnosti, ponudijo izboljšano in kakovostnejšo dostopnost do informacij javnega potniškega prometa, hkrati pa zasloni koristijo vsem potnikom, ne zgolj ranljivim skupinam.

Zaslona v prvi vrsti omogočata večji format prikaza odhodov. En zaslon je namenjen prikazu odhodov mestnega avtobusnega potniškega prometa, drugi pa primestnega in mednarodnega avtobusnega prometa. Oba zaslona sta interaktivna in omogočata drsenje po zaslonu in s tem prikaz večjega števila odhodov avtobusov.

Zaslona tako omogočata osebam, da berejo vsebino prikazano na zaslonih iz neposredne bližine (zaslonom se lahko osebe zelo približajo in tako je bralna razdalja lahko izredno majhna), omogočajo prikaz informacij v velikih fontih in v kontrastnih barvah, kar izboljša vidljivost teh informacij.

V času trajanja projekta DANOVA je bilo izvedenih še nekaj drugih ukrepov, ki izboljšujejo dostopnost avtobusne postaje Maribor:

- kontrastna označitev stopnic na vhodu,
- oblikovan stiliziran tloris postaje, ki prikazuje pomembne točke za potnike, nameščen tako na avtobusni postaji kot na spletni strani Marprom.

Prav tako je bila izboljšana osvetlitev na glavnem vhodu na postajo ter na treh semaforiziranih prehodih za pešce dodana zvočna signalizacija, na enem je bila povečana glasnost signala in na enem podaljšan interval signala.

Javna agencija RS za varnost prometa izvaja projekt Sožitje za večjo varnost v cestnem prometu, v okviru katerega vzpodbujajo starejše voznike za osebno usposabljanje. Z namenom, da bi se starejši vozniki in voznice na cestah čim dlje počutili varne in da bi čim dlje ostali mobilni, so na Javni agenciji Republike Slovenije za varnost prometa v sodelovanju z Generalno policijsko upravo, DARS-om, Zvezo društev upokojencev Slovenije, Rdečim križem Slovenije in drugimi, pripravili projekt »Sožitje za večjo varnost v cestnem prometu«, s katerim izvajajo celovite preventivne dogodke oz. usposabljanja za seniorje in upokojence po celi Sloveniji. Projektu se je priključil tudi Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Mestne občine Maribor. V predavalnici Društva upokojencev Tabor so 15. novembra 2022 pripravili brezplačno usposabljanje za starejše voznike. Namen usposabljanja je bilo dodatno informirati starejše voznike in s tem povečati varnost v prometu ter izboljšati njihovo mobilnost.

PROSTOFER (prostovoljni šofer) je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt zavoda Zlata mreža za mobilnost starejših, ki povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in starejše aktivne voznike, ki radi priskočijo na pomoč. Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nižje mesečne dohodke, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Omogoča jim lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe (prevoz do bolnišnice, zdravstvenega doma, lekarne), brezplačne prevoze do javnih ustanov (banka, pošta, upravna enota), trgovinskih centrov, pokopališč, itd. Projekt je v MOM zaživel s 1. julijem 2022. V tem času (december 2022) je bilo opravljenih okoli 390 prevozov z dvema voziloma. 85% voženj je bilo opravljenih z namenom obiska zdravstvenega doma, bolnišnice

in lekarne. Projektu se je pridružilo 13 prostovoljcev, ki so poskrbeli, da so starejše občane MOM pripeljali do željene lokacije.

Avtor fotografije: Marko Pigac

Svet za starejše MOM je v mesecu decembru 2022 podal pobudo županu, da se kolesarski promet na starem mostu ponovno uredi na cestišču in ne na pločniku. Kolesarski promet na starem mostu je vedno bolj živahen, saj se z raznimi akcijami spodbuja vožnja s kolesom namesto z avtomobilom. To ocenjujejo kot zelo pozitivno. Vendar prav zaradi tega čez stari most zaradi ozkega pločnika ni več omogočena varna hoja, še posebej za gibalno ali drugače ovirane osebe. Zato je Svet za starejše MOM predlagal, da se kolesarski promet uredi na cestišču, s tem bi bili pločniki na voljo pešcem in bolj varni za prehod.

Vse dni v letu vozi v območju za pešce in ožjem središču mesta električno vozilo Maister, ki je namenjeno predvsem starejšim, ki jim olajša potovanje po mestu; gibalno oviranim, slepim in slabovidnim, staršem z majhnimi otroki in obiskovalcem mesta ter turistom. Ljudem in okolju prijazno vozilo ne povzroča hrupa in ne oddaja izpušnih plinov. Sprejme lahko do šest potnikov. Opremljeno je z manjšim prtljažnikom za ročno prtljago, defibrilatorjem in klančino za vstop invalidov na vozičku.

2.3 BIVANJE

Oskrbovana stanovanja so namenjena starejšim, ki ne morejo več v celoti skrbeti zase, lahko pa ob pomoči strokovnega osebja še vedno živijo razmeroma samostojno. Stanovanja in okolica so v celoti prilagojena potrebam bivanja starejših.

Oskrbovana stanovanja v Mariboru se nahajajo na Panonski ulici 47 in 49, Maribor, ob Domu starejših občanov Tezno, ter na Studencih v bližini doma za starejše Dom pod Gorco.

Na Panonski ulici 47 in 49 je v dveh stolpičih skupaj 66 oskrbovanih stanovanj. Stolpič na Panonski ulici 47 v Mariboru je razen dveh stanovanj, ki sta v lasti Mestne občine Maribor, v lasti fizičnih oseb. V stolpiču na Panonski ulici 49 v Mariboru, je JMSS MARIBOR od skupaj 34 stanovanj lastnik 13 oskrbovanih stanovanj, lastnik preostalih 21 oskrbovanih stanovanj pa je

Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju: NS PIZ). Vsa stanovanja, ki se nahajajo na Panonski ulici 49 v Mariboru so zasedena, na listi čakajočih za ta stanovanja se je konec leta 2022 nahajalo 210 prosilcev, upravičenih do oddaje oskrbovanega stanovanja v najem.

Na Studencih v neposredni bližini doma za starejše Dom pod Gorco se nahajata dva objekta z oskrbovanimi stanovanji, in sicer 33 oskrbovanih stanovanj Doma pod Gorco in 36 oskrbovanih stanovanj v lasti NS PIZ d.o.o. Po podatkih JMSS Maribor so vsa stanovanja zasedena.

Do najema oskrbovanih stanovanj so upravičeni prosilci, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so starejši od 65 let,

- jim preostale psihofizične sposobnosti omogočajo, da z redno, organizirano pomočjo drugega in z zagotovljenim zdravstvenim varstvom ohranjajo zadovoljivo duševno in telesno počutje in samostojnost v bivalnem okolju tako, da ne potrebujejo popolnega institucionalnega varstva v zavodu oziroma domu starejših,

- so zmožni plačevati najemnino in druge stroške, ki so vezani na najem stanovanja.

Za oskrbovanja stanovanja, ki se nahajajo na Panonski ulici 49 v Mariboru in dveh stanovanj, ki se nahajata na Panonski ulici 47 v Mariboru, so lastniki stanovanj z Domom starejših občanov Tezno v Mariboru (v nadaljevanju: Dom) sklenili Dogovor o medsebojnem sodelovanju pri zagotavljanju institucionalnega varstva v oskrbovanih stanovanjih, s katerim je Dom prevzel obveznost izvajanja institucionalnega varstva starejših v skladu s Pravilnikom o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

Najemniki so tako na podlagi pisnega dogovora z Domom do nedavnega koristili osnovno storitev oskrbovanega stanovanja, to je klic v sili (24 - urna povezava z zdravstveno-negovalno enoto v Domu), po prenehanju zagotavljanja te storitve s strani Doma, si to storitev najemniki sedaj uredijo sami preko Telekomove storitve »E-oskrba na domu«, a velja le za klic v sili.

Najemniki lahko nadalje v skladu s svojimi potrebami z Domom sklenejo pisni dogovor o koriščenju storitev institucionalnega varstva, kot na primer dostava hrane na dom, pomoč pri čiščenju stanovanja, pranju, sušenju in likanju perila, pomoč pri osebni higieni in podobno. Navedene storitve najemnik plača posebej, upoštevajoč vsakokrat veljavni cenik Doma.

Najemnina za najem enega izmed oskrbovanih stanovanj, ki se nahajajo na Panonski ulici 47 in 49 v Mariboru, je neprofitna. Neprofitna najemnina je administrativno določena s Stanovanjskim zakonom in Uredbo o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin, pri čemer se na podlagi slednje hkrati oblikuje in znaša 4,68 % od vrednosti stanovanja. Kot primer navajajo 43 m² veliko oskrbovano stanovanje, kjer najemnina znaša 260 EUR.

Najemnina za najem enega izmed oskrbovanih stanovanj Dom pod Gorco na Studencih, je tržna. Najemnina oskrbovanega stanovanja vključuje najem stanovanjske enote (višina

najemnine je odvisna od kvadrature stanovanja in znaša 7 EUR/ m²), najem opreme v kuhinji (kuhinja s kuhinjsko opremo), obratovalne stroške v stanovanjski enoti glede na dejansko porabo (hladna in topla voda, ogrevanje, elektrika in razsvetljava, odvoz komunalnih gospodinskih odpadkov) ter sorazmerni del stalnih obratovalnih stroškov za skupne prostore in vzdrževanje skupnih prostorov (SOS gumb, vzdrževanje dvigala, čiščenje hodnikov in skupnih prostorov, administrativne stroške).

Najemnina v oskrbovanih stanovanjih na Studencih, last NS PIZ, je prav tako tržna, in znaša med 7 EUR – 8 EUR/m².

Stanovanjski sklad Republike Slovenije (SSRS) je na lokaciji pod Pekrsko gorco v sklopu že zgrajenih 400 javnih najemnih stanovanj predvidel tudi 60 oskrbovanih stanovanj. Razpis za oddajo le-teh je previden v kratkem.

Trenutno je v Mariboru predvidena še gradnja 60 oskrbovanih stanovanj na lokaciji Novo Pobrežje (investitor SSRS) in 60 oskrbovanih stanovanj ob Domu Dance Vogrinec (investitor NS PIZ).

Glede na trenutne kapacitete in upoštevajoč število prosilcev za najem oskrbovanih stanovanj na JMSS ugotavljajo, da povpraševanje po slednjih v Mariboru presega ponudbo le-teh. Tako bo z izvedbo projekta SSRS in NS PIZ za izgradnjo oskrbovanih stanovanj v Mariboru v naslednjih letih vsaj delno zagotovljena tovrstna rešitev stanovanjskega vprašanja starostnikov.

2.4 DRUŽABNO ŽIVLJENJE

V MOM se zavedajo, kako pomembno je vključevanje starejših v družabno življenje in zato sofinancirajo mnoge programe za starejše. Vključevanje je odvisno predvsem od posameznikova iznajdljivosti, interesa, zdravstvenega stanja in materialnega stanja.

Društvo TOTI DCA Maribor, so. p., je medgeneracijski dnevni center aktivnosti, namenjen povezovanju, vključevanju in druženju pretežno starejših ter tudi mlajših uporabnikov. Pri njih lahko starejši aktivno preživijo prosti čas z vključitvijo v številne brezplačne delavnice in tečaje. Delavnice in tečaje vodijo strokovno usposobljeni voditelji – prostovoljci.

Delavnice in tečaji potekajo permanentno skozi vse leto, praviloma 1-krat tedensko.

Uporabniki lahko obiskujejo več delavnic in tečajev, izbirajo lahko med široko paleto aktivnosti:

- vseživljenjsko učenje – tečaji tujih jezikov, računalništvo, vaje za urjenje spomina, braini kotiček, igra Križemkražem;
- gibalne in sprostitvene aktivnosti – joga, telovadba, tibetanske vaje, Kneippova delavnica namizni tenis, pohodništvo, ples, kegljanje, rusko kegljanje, pikado;

- kulturno-umetniške dejavnosti – likovne delavnice, literarna delavnica, ustvarjalna delavnica, foto tečaj, pevski zbor, Glasno branje, Skupno branje;
- ročnodelski programi – mojstrska delavnica, hobby delavnica, ustvarjalne delavnice;
- prostočasni programi – bridge, tarok, igranje družabnih iger, kuharska delavnica...

V Mariborski knjižnici že 30 let deluje Univerza za tretje življenjsko obdobje, ki so jo poimenovali Knjižnični cikel. Dejavnost je namenjena najstarejšim uporabnikom knjižnice s pestro ponudbo različnih aktivnosti v obliki študijskih krožkov, mesečnih srečanj, strokovnih ekskurzij. Vse člane mesečno obveščajo o vseh novostih vezanih na delovanje Knjižničnega cikla in knjižnice.

Mariborska knjižnica je zaradi covid-19 pričela študijsko leto 2021/22 šele v februarju oz. nekaj skupin šele v mesecu marcu. Študijsko leto namreč traja od začetka oktobra do konca meseca maja naslednje leto.

V študijsko leto 2022/23 se je vpisalo 490 članov in se aktivno udeležujejo krožkov v 35 študijskih skupinah. Študijski krožki delujejo v prostorih na Slovenski ulici 40, v Hiši jezikov, v Vetrinjskem dvorcu, v Univerzitetni knjižnici Maribor ter v Knjižnici Nova vas.

Knjižnični cikel zajema sledeče oblike dela, ki so bila v lanskem letu v celoti realizirana:

- mesečna srečanja v obliki predavanj in pogovorov;
- strokovne ekskurzije, ki so jih pripravili člani skupaj z mentorji v študijskih skupinah, kjer potujejo in spoznavajo Slovenijo;
- delavnice pripovedovanja in sodelovanje članov oziroma članic na Pravljичnem večeru za odrasle;
- sodelovanje članov v Bralnih klubih;
- uvedli so nove študijske skupine in sicer filozofija, fraktalna risba ter zgodovina;
- sodelovali so v projektu »Opolnomočenje starejših: Samoregulacijski mehanizmi in podpora digitalne tehnologije v doseganju višje kakovosti življenja«. Projekt je izvajal Oddelek za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Inštitut Andrej Marušič Univerze na Primorskem v sodelovanju z raziskovalci A1 in je bil financiran s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS;
- vključeni so v mrežo članic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, prav tako so kot partner vključeni v strateški svet informativno svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih (ISIO);
- ob koncu študijskega leta, ki traja od oktobra do maja, se sestane Usklajevalni odbor mentorjev in animatorjev posameznih študijskih skupin. Na sestanku pregledajo delo zaključnega leta in podajo smernice za novo študijsko leto;
- v oktobru so na redni seji Sveta za starejše, ki deluje kot posvetovalno telo župana, predstavili delovanje Knjižničnega cikla;

- s skupnim sodelovanjem Sveta za starejše, Diafitom d.o.o. in s Sočo opremo d.o.o. so v mesecu novembru v Knjižnici Nova vas, izvedli delavnico pravilne in varne uporabe medicinskih pripomočkov;
- mesečno prejmejo člani Knjižnega cikla sporočila, v katerih jim predstavijo temo prihodnjega srečanja ter jih seznanijo z aktualnimi dogajanjem v knjižnici;
- z Omrežjem za seniorje 55+, katerega gonilna sila je zaslužni profesor Jože Gričar, redno sodelujejo na srečanjih preko spletne platforme zoom.

V februarju 2022 so se na Rotovškem trgu pričela gradbena dela za izgradnjo Centra Rotovž, v katerem bodo umeščeni Mariborska knjižnica, Umetnostna galerija Maribor in Artkino. V sklopu Centra so načrtovane tudi manjše učilnice oz. ustvarjalnice, ki se bodo formirale v zahodnem traktu Rotovža. Na tem mestu se bodo izvajali različni izobraževalni programi s poudarkom na izobraževanju uporabnikov tretjega življenjskega obdobja.

Tudi društva upokojencev izvajajo programe za vključevanje in aktivno življenje upokojenk in upokojencev ter omogočajo in spodbujajo različne oblike društvenih aktivnosti in druženja. Društva za svoje člane organizirajo razna družabna srečanja, kulturne prireditve, izlete ter jim omogočajo vključevanje v športne in kulturne aktivnosti. (glej tudi točko 2.5).

2.5 SPOŠTOVANJE IN VKLJUČEVANJE V DRUŽBO TER POLITIČNO IN CIVILNO UDEJSTVOVANJE

V MOM vzpodbujajo udeležbo starejših oz. njihovih predstavnikov pri oblikovanju občinskih politik, ki zadevajo starejše in njihovo življenje. Skozi Svet za starejše, ki je posvetovalno telo župana, lahko člani Sveta opozarjajo na odprta vprašanja, soustvarjajo strategijo, politiko in aktivnosti občine, ki zadeva življenje starejših.

MOM zagotavlja proračunska sredstva za delovanje Sveta za starejše. V letu 2022 so bila zagotovljena sredstva v višini 3.000 EUR. S temi sredstvi je bilo zagotovljeno delovanje Infofona 65+, stroški organizacije dogodkov za obeležitev Svetovnega dneva starejših ter stroški izvedbe usposabljanj.

Starejši z redno telesno vadbo pripomorejo k lastnemu splošnemu dobremu počutju, hkrati pa je vadba tudi najboljše orodje, s katerim ohranjajo telesne spretnosti in sposobnosti. Z vadbo krepijo mišice, ščitijo kosti, izboljšajo držo in ravnotežje. Je pa pri tem ključno, da je vadba strokovno vodena in da se starostniki vključujejo v skupine, zato so v Mestni občini Maribor v okviru Letnega programa športa za leto 2022 podprli tudi Šport starejših, kjer financirajo organizirano strokovno vodeno vadbo za starejše od 65 let. Za ta namen so v LPŠ za leto 2022 namenili 13.000 EUR.

MOM sofinancira izvajanje programov društva upokojencev na območju Mestne občine Maribor. Preko javnega razpisa se sofinancira dejavnosti društev upokojencev in s tem spodbuja aktivno vključevanje starejših in doprinese k boljši kvaliteti življenja starejših v Mestni občini Maribor. V letu 2022 je bilo 14-im DU dodeljeno 34.100 EUR.

V mesecu oktobru 2022 so se na seji Sveta za starejše predstavili izvajalci izobraževanj za starejše: Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Mariborska knjižnica in Toti DCA. Andragoški zavod – Ljudska univerza je predstavil široko ponudbo izobraževanj, usposabljanj in tečajev za vse generacije. Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje dopolnjuje ponudbo izobraževalnih programov za starejše občanke in občane Maribora. V Mariborski knjižnici deluje Univerza za tretje življenjsko obdobje, ki so jo poimenovali Knjižnični cikel. Dejavnost je namenjena najstarejšim uporabnikom knjižnice s pestro ponudbo različnih aktivnosti v obliki študijskih krožkov, mesečnih srečanj, strokovnih ekskurzij. Tudi Toti DCA izvaja nekatere delavnice in tečaje v okviru medgeneracijskega druženja. Vsebine smo vključili na spletno stran MOM - [Programi za starejše](#).

Ob svetovnem dnevu osveščanja o zlorabah starejših 15. junija 2022 je INPEA Slovenija v sodelovanju z MOM organizirala okroglo mizo.

Nekaj skupnih ugotovitev sodelujočih na okrogli mizi:

- nujno spoštovanje načela »nič o starejših brez starejših«
- previdnost pri uporabi izrazov, ki se tičejo demografske skupine 65 + (stanovalci domov in ne varovanci oz. oskrbovanci, starejši in ne stari)
- zloraba starejših (fizično, psihično, spolno in ekonomsko nasilje) je ena izmed najmanj raziskanih vrst nasilja in se žal še vedno ne obravnava v takem obsegu, kot druga ključna družbena vprašanja; zaradi občutka sramu ne pride do prijav nasilja
- govori se lahko tudi o sistemskem nasilju (dolge čakalne vrste pri izvajalcih zdravstvenih storitev in institucionalnega varstva)
- digitalna diskriminacija v okviru zdravstvenih obravnav starejših pacientov (nepoznavanje uporabe sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije v zdravstvu, digitalni boni 2022...)
- omejen dostop do zdravstvenih storitev
- problematika kadrov (primanjkljaj) na vseh nivojih
- izpostavljene oblike kaznivih dejanj, kot so tatvine, spletne prevare in agresivna prodaja po telefonu
- strah starejših pred postopki v različnih institucijah
- podpora vsem podpornim oblikam skrbi za starejše (Info INPEA točka, TOTI DCA, Info fon 65+ za starejše MOM, Svet za starejše MOM, Svet invalidov MOM)

2.6 DRUŽBENO ANGAŽIRANJE IN ZAPOSLOSTEV

Veliko starejših se po upokojitvi občasno vključi v delovni proces zaradi dodatnega zaslužka ali zaradi potrebe, da so aktivni in koristni. Mnogi se vključijo tudi v prostovoljsko delo, kar jih izpolnjuje.

Info-fon 65+ je brezplačna telefonska številka, namenjena starejšim od 65 let. Na številko 080 2201 so se v letu 2022 odzvali svetovalci – prostovoljci, ki so starejšim nudili informacije in pomoč na področjih aktivnega življenja, mobilnosti, javnega prevoza za starejše, področja domov za starejše, varnega življenja doma, pomoči na domu, pokojninskih in socialnih pravic in podobno.

Prostofer, skovanka iz fraze 'prostovoljni šofer', je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt zavoda Zlata mreža za mobilnost starejših. S 1. julijem 2022 je projekt zaživel v MOM. (glej tudi točko 2.2.)

Na MOM aktivno deluje Svet za starejše, ki je posvetovalno telo župana in ga sestavlja 13 članov z različnih področij. 12 članov deluje prostovoljno. V letu 2022 so se sestali na šestih sejah, kjer so obravnavali problematiko starejših ter dajali pobude in predloge. Seje so javne, zapisniki in vabila se objavljajo na [spletni strani MOM](#). Konec leta 2022 sta bila v Mestni svet izvoljena tudi dva člana Sveta za starejše.

2.7 KOMUNIKACIJA IN OBVEŠČANJE

Obveščenost in primeren odnos v komunikaciji sta za starejše zelo pomembna. Informacije je treba podajati spoštljivo in prijazno. Posebno pomembno je obveščanje o pravicah, o možnostih pomoči in dostopa do informacij.

Svet za starejše MOM je v letu 2022 organiziral in bil aktiven na številnih javnih dogodkih, ki so pripomogli k ozaveščanju občanov. Takšni dogodki so bili Dan odprtih vrat Doma pod gorco, obeležitev Mednarodnega dneva starejših, javna tribuna z naslovom »Ali je Maribor prijazno mesto za starejše?«, predstavitev prijave k osebnemu zdravniku, predstavitev in demonstracija medicinskih pripomočkov... S sodelovanjem službe za stike z javnostjo MOM so na vse prireditve vabili medije, o dogajanju so obveščali tudi na občinski spletni strani. Pomembno vlogo pri ozaveščanju občanov imajo prav mediji, ki imajo možnost ozaveščanja najširše javnosti.

V juniju in avgustu 2022 so strokovni delavci UKC Maribor, Klinike za pediatrijo in predstavniki Mestne občine Maribor, projektni partner CD SKILLS, obiskali stanovalce Doma pod Gorco in Doma Danice Vogrinec. Stanovalcem in zaposlenim so omogočili hitro testiranje na celiakijo z

namenom zgodnjega odkrivanja te bolezni, ki prizadene 1-3% ljudi in v 80% ostane neodkrita ter povzroča številne težave in zaplete. Hitro testiranje z odvzemom kapljice krvi so izvedli v okviru pilotne aktivnosti projekta CD SKILLS in tako pri stanovalcih in zaposlenih v domovih ugotavljali prisotnost protiteles za celiakijo. Prav tako so v mesecu juniju opravili testiranje obiskovalcev medgeneracijskega dnevnega centra aktivnosti TOTI DCA.

V okviru Dneva odprtih vrat Doma pod gorco v juniju 2022 se je predstavil tudi Svet za starejše MOM. Predstavili so delovanje Sveta, projekt Infofon 65+ (svetovanje starejšim preko brezplačnega telefona 080 2201), predstavili so tudi projekt Prostofer, brezplačni prevozi za starejše. Odgovarjali so tudi na vprašanja in izvajali osebno svetovanje.

Svet za starejše Mestne občine Maribor je 1. oktobra 2022 na Trgu svobode obeležil mednarodni dan starejših. Poudarek je bil na pomenu gibanja za zdravje starejših in s tem povečanju možnosti za aktivno staranje. Skupaj so telovadili s šolo zdravja in zaplesali znano »makareno«.

Avtorica fotografij: Mojca Krenčnik

Ob tem je podžupanja MO Maribor Alenka Iskra predsednici Sveta za starejše MO Maribor Metki Rokсандić simbolno predala ključke informacijske pisarne za starejše. Ta je začela obratovati 3. oktobra 2022 na Slovenski ulici 40 v Mariboru. Za informacije je na voljo tudi tel. št. 02/2201 333 ter e-naslov: starejsi@maribor.si. Starejše občane so najpogosteje zanimale informacije o varstvenem in energetskem dodatku, o pomoči na domu, o Prostoferju, potrebovali so pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, največkrat so potrebovali osebni stik, nekoga, ki jim je prisluhnil, saj se velikokrat počutijo osamljene.

Dogodke ob mednarodnem dnevu starejših je zaključila javna tribuna z naslovom »Ali je Maribor prijazno mesto za starejše?«, ki je bila 4. oktobra 2022 v Vetrinjskem dvoru v Mariboru. Na javni tribuni so sodelovali govorniki dr. Jože Ramovš na temo Najnovejši svetovni programi za starosti prijazna mesta – moderni svetovni programi, prof. Milan Pavliha na temo Nič o starejših brez starejših in dr. Zmago Turk, ki je predstavil ortopedske pripomočke za starejše.

Spletna stran MOM je bila v začetku leta 2022 obnovljena. Na spletni strani <https://maribor.si/> pod zavihkom Starejši – Svet za starejše (<https://maribor.si/mestni-servis/starejsi/svet-za-starejse/>) se uporabnikom sporočajo pomembne informacije, objavljajo vabila na seje Sveta za starejše, zapisniki sej, aktualnosti, zanimivosti. Stran je namenjena javnosti, starejšim in strokovnim službam. Glede na predloge uporabnikov se sprti prilagaja vsebina strani.

Svet za starejše Mestne občine Maribor je v sodelovanju z Mariborsko knjižnico Maribor, z Diafitom d.o.o. in s Sočo opremo d.o.o. v mesecu novembru izvedel demonstracijo varne in pravilne uporabe medicinskih pripomočkov za gibanje. Dogodek je potekal v Knjižnici Nova vas. V Svetu za starejše Mestne občine Maribor so si zadali za cilj izobraževanje in usposabljanje starejših za dvig kvalitete življenja in lažje vključevanje starejših. Demonstracija pravilne uporabe pripomočkov je bila izvedena na pobudo dr. Zmaga Turka, po vzoru dobre prakse iz Osla. Cilj Sveta za starejše je, da se uredi stalna demonstracijska soba, ki bo opremljena z medicinskimi pripomočki. Dr. Zmago Turk, zdravnik specialist fiziater, sedaj v pokoju, je v krajšem predavanju predstavil proces staranja in pripomočke, ki v življenje starejših vnesejo novo dimenzijo, povečajo funkcionalnost in kvaliteto življenja. Predstavil je pripomočke za hojo, vozičke, pripomočke v kopalnici in pripomočke v kuhinji. Pooblastilo za predpisovanje imajo osebni zdravnik, zdravnik specialist z določenega področja in zdravnik specialist na URI Soča. Nato sta predstavnika Diafita in Soče opreme praktično prikazala uporabo nekaterih pripomočkov. Ortopedski in drugi pripomočki lajšajo vsakodnevno življenje starejših in omogočajo, da starejši čim dlje ostanejo v svojem domačem okolju.

Avtorica fotografij: Mojca Krenčnik

V vseh MČ in KS so v letu 2022 izvedli oz. se aktivnosti nadaljujejo tudi v prihodnje:

- redna tedenska srečanja starejših v sodelovanju z RK v vseh MČ in KS
- predavanja o demenci – sodelovanje z Zavodom za dolgotrajno pomoč ALOJA
- likovne delavnice, delavnice ročnih del, ...
- dnevna telovadba – vse dni v letu
- redna srečanja s patronažno službo ter merjenja holesterola, pritiska, sladkorja
- srečanja medgeneracijskih skupin
- sodelovanje z društvi upokojencev, invalidskimi društvi, kulturnimi društvi,...

V MČ Tabor in MČ Nova vas imajo od junija 2022 novi program - vsaka 2 tedna srečanje-sodelovanje Centra za socialno delo in občani (osebni razgovori in nudenje pomoči). Prizadevajo si, da se v letu 2023 program razširi tudi na druge MČ in KS. Vse delavnice, predavanja in sodelovanje so za udeležence brezplačna.

O delovanju in aktivnostih Sveta starejših MOM so poročali številni mediji:

- <https://mariborinfo.com/novica/lokalno/brezplacni-telefon-kamor-se-starejsi-lahko-obrnejo-po-pomoc-pripomoci-zelimo-k>
- <https://mariborinfo.com/novica/lokalno/v-mariboru-bomo-obelezili-dan-starejsih-na-trgu-svobode-bodo-starejsi-obcani>
- <https://net-tv.si/odpira-se-pisarna-za-starejse/>
- <https://www.sta.si/3088850/v-mariboru-zazivela-informacijska-pisarna-za-starejse>
- <https://lokalec.si/novice/v-mariboru-odslej-informacijska-pisarna-za-starejse/>
- <https://prvi.rtvsllo.si/podcast/nocni-obisk/2847501/174905445>
- <https://365.rtvsllo.si/arhiv/omizje-tv-maribor/174918092>

2.8 STORITVE SKUPNOSTI IN ZDRAVSTVENIH SLUŽB

Na področju skrbi za starejše, ki potrebujejo oskrbo in nego, imajo najdaljšo tradicijo institucionalne oblike socialnega varstva, ki vključujejo namestitve, oskrbo in nego v institucijah, kot so domovi za starejše. Med skupnostnimi oblikami socialnega varstva pa je najbolj razširjena storitev pomoč na domu.

Socialno varstvo

Temeljna izhodišča politike socialnega varstva lokalne skupnosti in zastavljenega finančnega načrta, na področju socialnega varstva v letu 2022 so enaka, kot v predhodnih letih. Sledijo osnovnim ciljem, da se v mestu zagotovijo take razmere in pogoji, ki bodo posameznikom v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju omogočali dosegati raven kakovosti življenja, ki bo primerljiva z drugimi v okolju in bo ustrezala merilom človeškega dostojanstva s predpostavko, da je za socialno varnost in svojo blaginjo ter blaginjo družine najprej odgovoren vsak sam. MOM se bo cilju približala, ko bo s programi, projekti in celotnim upravnim delovanjem zagotovila vključenost vseh skupin prebivalstva in posameznikov, ki to potrebujejo.

Zakonsko opredeljeni programi:

Pomoč družini na domu je socialno varstvena pravica do storitve, namenjene starim, bolnim in invalidnim osebam, ki lahko s pomočjo varno in dostojno živijo v svojem domačem okolju, tako da se odloži potreba po institucionalnem varstvu. Način financiranja storitve pomoč na

domu določa Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, oprostitev plačil pa Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačevanju socialno varstvenih storitev.

V Mariboru od leta 2001 deluje Javni zavod Center za pomoč na domu Maribor. Ta socialno varstveni zavod, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Maribor, v okviru svoje dejavnosti izvaja storitev pomoč na domu kot javno službo, EU projekte (delovna terapija, fizioterapija) in Družabništvo in spremstvo za starejše, bolne in invalidne osebe ter socialni servis. Vključenih je bilo okoli 500 občanov povprečno na mesec, podobno kot preteklo leto.

Finančno najobsežnejša socialnovarstvena pravica v občinskem programu je institucionalno varstvo. Realizacija znaša okoli polovice celotnega področja proračunske porabe – socialno varstvo. Pravica je opredeljena v Zakonu o socialnem varstvu, Pravilniku o standardih in normativih za opravljanje socialnovarstvenih storitev, Pravilniku o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev in Uredbi o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev in je namenjena starejšim od 65 let in mlajšim invalidnim osebam, ki so se zaradi zdravstvenih, socialnih ali drugih razlogov odločili, da se preselijo v institucijo, stanovanjsko skupino ali drugo družino, ki uporabnikom nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcijo doma ali lastne družine. Institucionalno varstvo obsega osnovno oskrbo, socialno oskrbo in zdravstveno varstvo v skladu z veljavno zakonodajo. Do plačila oz. doplačila oskrbnih stroškov je bilo v letu 2022 upravičenih cca. 450 oseb mesečno v 34 splošnih socialnih zavodih, kombiniranih zavodih, posebnih socialnih zavodih in stanovanjskih skupinah v okviru javne službe.

Občinski programi:

Kot ostale ranljive skupine se starejši vključujejo v občinske socialnovarstvene programe: Socialna kuhinja, Zavetišče za brezdomce, TOTI DCA ter denarne socialne pomoči in občinske socialnovarstvene subvencije – Karitas in Rdeči križ, E-oskrba.

Sofinanciranje programov društev ter drugih organizacij, ki izvajajo programe za starejše je bilo izvedeno na osnovi dveh javnih razpisov v letu 2022 in sicer »programi za krepitev zdravja« in »socialnovarstveni programi«.

E-oskrba predstavlja sodoben pripomoček za varno bivanje starejših v domačem okolju. V domu uporabnika se namesti posebna oprema, ki omogoča hitro in enostavno sprožitev klica na pomoč s pritiskom na gumb na obesku ali na varovani enoti. Uporabniku storitve E-oskrbe nudi pomoč usposobljeno osebje v asistenčnem centru, ki je na razpolago 24 ur na dan in o sproženem klicu obvesti svojce. Mestna občina Maribor z javnim razpisom za subvencioniranje socialno varstvene storitve socialnega servisa oskrbe na daljavo zagotavlja pomoč občanom pri kritju stroškov uporabe storitve e-oskrbe, in sicer z mesečno subvencijo v višini 10 eur za

obdobje 24 mesecev. Do subvencije so upravičene fizične osebe s stalnim prebivališčem v Mestni občini Maribor, ki morajo izpolnjevati en pogoj iz vsaj dveh različnih kriterijev javnega razpisa. Kriteriji so opredeljeni po kategorijah, in sicer kot starostni pogoj, bivanjske okoliščine, bolezensko stanje in socialni položaj vlagatelja. MOM je na dan 31.12. 2022 E-oskrbo sofinancirala 28 uporabnikom.

Institut varuha bolnikovih pravic je leta 2002 ustanovil Mestni svet MOM za potrebe občanov mesta Maribor in občanov statistične regije Podravja. Leta 2019 je delo prevzela Lidija Breznik, magistrica socialne gerontologije. Pisarna varuha bolnikovih pravic se nahaja na naslovu Ulica heroja Staneta 1, v Mariboru. Pogoje za delovanje instituta varuha bolnikovih pravic zagotavlja MOM in nekatere občine statistične regije Podravja, v skladu s sprejetim sporazumom o sodelovanju. Varuh bolnikovih pravic na področju varstva invalidov in starejših, zagotavlja pomoč za lažje uveljavljanje pravic iz področja zdravstvenega ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja (pravic do telesne okvare in invalidnine, dodatka za pomoč in postrežbo, invalidske pokojnine,..) V ta namen sodeluje s predstavniki in strokovnimi sodelavci Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, člani invalidskih komisij oz. izvedenskimi organi, zdravniki, predstavniki delodajalcev (uveljavljanje pravice do premostitve in dela s krajšim delovnim časom), društvi invalidov in številnimi drugimi institucijami. V letu 2022 pisarna varuhinje bolnikovih pravic, zaradi omejevanj in ukrepov povezanih z epidemijo covid-19, ni izvedla toliko aktivnosti kot leta pred epidemijo oziroma je bilo tovrstnih povezovanj zaradi omenjenih razlogov bistveno manj.

Na področju starejše populacije so bile izvedene aktivnosti in sodelovanja z:

- Društvom Univerza za tretje življenjsko obdobje,
- INPEA INFO točka,
- Domom upokojencev Danice Vogrinec,
- Društvom TOTI DCA,
- ZSSS Podravja in Koroške.

Varuh človekovih pravic (Varuh) je 8. junija 2022 v avli občinske stavbe odprl Varuhov kotiček, s čimer želi institucijo Varuha približati čim širšemu krogu ljudi v okolju, kjer živijo. Varuhov kotiček je opremljen s stojalom, na katerem so prebivalkam in prebivalcem na voljo koristne informacije o delu Varuha, v obliki zloženek in brošur ter tudi obrazec za vložitev pobude. Informacije o instituciji Varuha so v kotičku dostopne v klasični tiskani obliki, saj se mnogi starejši v poplavi informacij na spletu ne znajdejo dobro ali pa za to nimajo možnosti oz. niso večji tovrstne komunikacije. Pripravljena je tudi zloženko o Varuhu v lahkem branju, ki je namenjena vsem, ki imajo zaradi svojih oviranosti težave v razumevanju zapletenih besedil. Na občinski spletni strani so za tiste, ki so večji brskanja po spletu, pripravili t. i. [digitalni Varuhov kotiček](#), kjer so dostopne enake informacije kot v kotičku, ki je postavljen v avli občinske stavbe.

Posebno velika zadrega med starejšimi je prehod ZD dr. Adolfa Drolca na elektronsko naročanje na pregled k osebnemu zdravniku. Na vse naslove, tako na sindikate, Zdravstveni dom, Informacijsko pisarno za invalide/starejše in Info-fon 65+ je bilo naslovljenih veliko vprašanj o dostopnosti do zdravnika.

Zato so v Svetu za starejše in ZSSS, OO SUS Podravje 15. novembra 2022 organizirali usposabljanje za prijavo k zdravniku preko aplikacije na spletu za vse, ki imajo izbranega zdravnika v okviru ZD dr. Adolfa Drolca Maribor. Predstavljen je bil način naročanja od začetka do konca, po korakih, predstavljeno je bilo tudi, kaj vse lahko naročiš (napotnico, recept, pregled...). Udeleženci so prejeli odgovore na vsa vprašanja in zadrege, na katere so naleteli v praksi pri naročanju.

Poudariti pa je treba, da še zmeraj ostaja možnost naročanja tudi za tiste, ki nimajo interneta ali potrebujejo zdravnika takoj, in sicer telefonsko preko Centra za naročanje, kjer so na voljo medicinske sestre za vse zdravnike ZD dr. Adolfa Drolca Maribor; osebno pri zdravniku in po pošti.

V mesecu novembru so se pričela gradbena dela za izgradnjo Zdravstvene postaje Magdalena. Z izgradnjo novega objekta v velikosti dobrih 3.400 m² se bodo zagotovili lokacijsko enoviti in funkcionalno – tehnološko ustrežnejši pogoji tako za delo zaposlenih kot tudi za obravnavo pacientov. V Zdravstveni postaji Magdalena se bodo izvajale storitve splošnega zdravstvenega varstva, otroškega zdravstvenega varstva, varstva žensk in laboratorija, ki sodijo pod okrilje osnovnega zdravstvenega varstva ter specialistične ambulante. V objekt bo v pritličju umeščena lekarna. V kleti objekta bo prostora za 30 parkirnih mest, ki bodo na razpolago obiskovalcem.

3. ZAKLJUČEK

MOM je v okviru svojih pristojnosti v letu 2022 posvečala veliko pozornosti skrbi za starejše. Pomembno vlogo pri soustvarjanju boljših pogojev za življenje starejših v MOM nosi prav Svet za starejše, ki si prizadeva, da se problematika starejših obravnava celostno in da se starejše vključuje v družbeno, kulturno in politično življenje. V mestu je Svet za starejše postal prepoznaven, občani vse pogosteje iščejo pomoč in informacije v Informacijski pisarni za starejše, veliko jih uporablja prevoz s Prostoferjem. Življenje za starejše v mestu se izboljšuje, kljub temu pa je pred nami še veliko izzivov.

MESTNA OBČINA MARIBOR

Svet za starejše

**MARIBOR, PRIJAZNO MESTO ZA VSE,
TUDI ZA STAREJŠE!**

Poročilo o delu Sveta za starejše Mestne občine Maribor za leto
2022

Pripravila: Metka Roksandić

Kazalo vsebine:

UVOD

UVOD	27
SVET ZA STAREJŠE V LETU 2022	28
Ustanovitev sveta	28
Delovanje sveta	28
AKTIVNOSTI V LETU 2022	29
Info-fon 65+	29
Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mestni občini Maribor 2022-2027	29
Občinska pisarna za starejše	29
PROSTOFER.....	30
Mednarodni dan starejših 1. oktober.....	30
Demonstracija ortopedskih pripomočkov za gibalno ovirane.....	32
POBUDE	33
Subvencioniranje stroškov izdaje brezplačne vozovnice v višini 3€.....	33
Ureditev avtobusne postaje in ureditev pločnikov pred Domom pod Gorco na Studencih.....	33
Širitev območja središča Maribora za prevoz z Maistrom ali drugim ustreznim električnim vozilom.....	33
Podaljšanje trajanja zelenega signala na prehodih za pešce.....	34
Postavitev klopi ob sprehajalnih poteh in v središču mesta	34
Izobraževanje starejših.....	34
Težave z najemom prostorov društev, ki se ukvarjajo s starejšimi	35
Ekonomska najemnina za najem občinskih prostorov za društva, ki se ukvarjajo s starejšimi	36
Izgradnja dvigala oz. omogočanje uporabe že obstoječega	36
Selitev cepilnega centra Zdravstvenega doma Maribor v pritličje iste stavbe	37
Ureditev kolesarskega prometa ponovno na cestišču starega mosta.....	37
Zagotavljanje prevoza starejših s spremstvom z rešilnim vozilom.....	37
Pravilnik o postopkih ravnanja ob visokih obletnicah oz. raznih priložnostih	37
SODELOVANJE NA DOGODKIH	38
SODELOVANJE Z MEDIJI	38

UVOD

Svet za starejše v Mestni občini Maribor je v svojem drugem letu delovanja sledil smernicam Svetovne zdravstvene organizacije o starosti prijaznih mestih. To so skupnosti, ki so oblikovane glede na potrebe raznolikosti starejših ljudi, spodbujajo njihovo zdravje, avtonomijo, vključevanje in sodelovanje v vseh področjih življenja skupnosti, spoštujejo njihove odločitve in življenjske izbire življenja in se prilagodljivo odzivajo na s starostjo povezane potrebe in izbire¹.

Sprejeta nacionalna Strategija dolgožive družbe iz leta 2017 je postavila vsebinski okvir za potrebne spremembe družbe in sistemov v spremenjenih demografskih razmerah in vsem zagotavlja blaginjo in kakovostno življenje. Poudarjeni so medgeneracijsko sodelovanje in udejstvovanje vseh generacij v družbi ter zavedanje pomena kakovostnega staranja.

Maribor je mesto s pomembnim deležem starejših občank in občanov, v prihodnosti je pričakovati nadaljevanje procesa staranja prebivalstva, ki je sicer normalni pojav, a terja ustrezno prilagajanje.

V tem letu je Mestni svet sprejel Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mestni občini Maribor »Starosti prijazen Maribor« 2022-2027, ki pomeni sistemski odziv odločevalcev našega mesta s sprejetjem ukrepov in programov, ki bodo omogočili načrtno spremljanje in odzivanje na spremenjene razmere.

Svet za starejše je kot posvetovalno telo župana obravnaval vrsto aktualnih zadev s področja življenja starejših, dajal pobude za lažje življenje starejših v našem mestu, organiziral dogodke za ozaveščanje prebivalcev in prebivalcev našega mesta, odločevalcev in upravljalcev naše občine in starejših samih. Pričujoče poročilo o delu sveta podrobno prikazuje naše delo.

¹ National programmes for age-friendly cities and communities: a guide, World Health Organization 2023

SVET ZA STAREJŠE V LETU 2022

Ustanovitev sveta

Svet za starejše v Mestni občini Maribor je bil ustanovljen oktobra 2020 s sklepom župana kot njegovo posvetovalno telo za obdobje štirih let. Članice in člani sveta delujejo kot prostovoljci brez plačila ali povračila na podlagi sprejetega poslovnika in vsakoletnega programa dela.

Delovanje sveta

Svet deluje na svoji sejah, obravnava aktualne zadeve povezane s potrebami in interesi starejših ter družbenim položajem in vlogo starejših v našem mestu. Oblikuje stališča, sprejema pobude in predloge ter jih posreduje pristojnim. O določenih aktualnih vprašanjih, ki zadevajo starejše, organizira okrogle mize in posvete, na katerih sodelujejo predstavniki organizacij starejših, strokovnjake in predstavnike medijev. Prav tako organizira posamezne dogodke za obveščanje in ozaveščanje javnosti o problematiki, ki jih zadeva, pa tudi za pomoč starejšim.

V letu 2022 se je svet sestal na 6 sejah, podžupanja Alenka Istra je sodelovala na 3 sejah, člani sveta pa so sodelovali na nekaterih dogodkih ter izobraževanjih.

O svojem delu v letu 2021 od ustanovitve oktobra 2020 je Svet za starejše poročal županu in Mestnemu svetu, ki je Poročilo o delu Sveta za starejše za leto 2021 na 33. seji Mestnega sveta 26. maja 2022 tudi potrdil. Poročevalka je bila predsednica sveta.

<https://maribor.si/wp-content/uploads/2022/09/Porocilo-o-delu-Sveta-za-starejse-Mestne-obcine-Maribor-za-leto-2021.pdf>

V letu 2022 je svet obravnaval vrsto pobud članic in članov ali aktualnih zadev, ki v življenju v našem mestu zadevajo starejše meščanke in meščane. Na svoje seje je vabil društva in ustanove, ki se ukvarjajo z izobraževanjem ali usposabljanjem starejših, humanitarnim delom, društva upokojencev, ki skrbijo za stik z najstarejšimi, da ne ostanejo izolirani doma. Obravnaval je tudi problem najema društvenih prostorov in plačevanje ekonomske najemnine za društva, ki delujejo za dobro starejših.

AKTIVNOSTI V LETU 2022

Info-fon 65+

Info-fon 65+ je začel na pobudo Sveta za starejše delovati najprej začasno za obdobje zadnjih treh mesecev 2021 in po njegovi odločitvi je deloval tudi vse leto 2022. Brezplačni telefon za starejše 080 22 01 je izvajal Toti DCA-Dnevni center aktivnosti s pomočjo prostovoljk in prostovoljcev, tudi članic in članov Sveta za starejše. Sredstva je zagotavljal občinski proračun. Deloval je ob delovnikih štiri ure na dan, od 9. do 13.ure.

Konec leta 2022 je svet odločil, da se delo prostovoljk in prostovoljcev s 1.1.2023 ukine, brezplačna številka 080 22 01 se ohrani in prenese na Mestno občino Maribor ter se uporablja v sklopu nove informacijske pisarne za starejše.

Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mestni občini Maribor 2022-2027

Akcijski načrt za izboljšanje položaja starejših v Mariboru za naslednje obdobje 2022-2027 je aprila pripravil Sektor za zdravstveno in socialno varstvo pristojnega občinskega Urada za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno, socialno varstvo in raziskovalno dejavnost Mestne občine Maribor. Pobuda oz. ideja za ta dokument se je porodila ob razpravi o pripravi poročila o delu Sveta za starejše za leto 2021. Namen dokumenta je bil pristopiti k celoviti obravnavi in konkretnim ukrepom za izboljšanje položaja starejših v našem mestu. Dokument vsebuje zapis konkretnih ciljev z ukrepi na osmih področjih in sicer: zunanje površine in objekti, prevoz, bivanje, družabno življenje, družbeno angažiranje ter zaposlitev, komunikacija in obveščanje ter storitve skupnosti in zdravstvenih služb.

Svet za starejše je obravnaval akcijski načrt in ga potrdil. Le-ta je bil obravnavan na 34. redni seji Mestnega sveta 16.6.2022 in bil potrjen. Poročevalka je bila predsednica Sveta za starejše.

Občinska pisarna za starejše

Ob delovanju brezplačnega telefona za starejše se je pokazalo, da starejši potrebujejo osebni stik, srečanje z osebo, ne le telefonski klic. Zato je svet dal pobudo za zagotovitev ustreznega prostora v mestu ali v občini, kjer bi bilo združeno dajanje informacij ali svetovanje osebno in telefonsko.

Ob svetovnem dnevu starejših 1. oktobru je podžupanja Alenka Iskra simbolno predala ključe nove pisarne v občinski stavbi na Slovenski ulici 40, kjer ima sedež

Sektor za zdravstvo in socialo. Informacijska pisarna je začela delovati 3. oktobra 2022 in ima uradne ure vsak delovnik od 8. do 10. ure. Pisarna je v pritličju, dežurstvo zagotavlja občinski urad, dosegljiv pa je tudi po telefonu št. 02/2201 333, brezplačna številka 080 22 01 ter e-naslov: starejsi@maribor.si. V prvih mesecih delovanja se je izkazala kot dobra rešitev omogočanje vseh oblik stikov v enem prostoru, to je osebno, telefonsko in po e-pošti. Prva vprašanja so se nanašala na draginjski dodatek, na oskrbovana stanovanja, na pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, predvsem na aktualna vprašanja, ki se v družbi in našem mestu pojavijo.

<https://www.sta.si/3088828/v-mariboru-zazivela-informacijska-pisarna-za-starejse>

PROSTOFER

Uspešno deluje od 1. 7. 2022 dalje. Svet za starejše je podprl predlog podžupanje Alenke Iskra, da se tudi v naši občini zagotovi brezplačni prevoz za starejše, ki si sami ne morejo zagotoviti prevoza do zdravstvenih ustanov oz. do zdravstvenih storitev, v trgovino, pošto, banko ipd. Le-tega vzpostavlja Zavod Zlata mreža, občina zagotavlja dve električni vozili in nosi vse s tem povezane stroške, vozila pa vozijo prostovoljci in prostovoljke. Kljub težavam z zagotavljanjem dovolj velikega števila voznikov/voznic, se je ta storitev izkazala za zelo koristno in veliko starejšim omogoča dostop do najnujnejših storitev.

Mednarodni dan starejših 1. oktober

1. oktober je za mednarodni, svetovni dan starejših razglasila Organizacija združenih narodov leta 1990. Na ta dan je priložnost izraziti spoštovanje starejšim in jim priznati njihov prispevek družbi.

Foto: Mojca Krenčnik

Svet za starejše se je odločil vsako leto ta dan obeležiti z javnimi dogodki. Prvi dogodek je bil leta 2021 na Trgu svobode in tudi v letu 2022 smo nadaljevali z javnim dogodkom na istem trgu. Postavljena je bila stojnica z informacijami, na

samem trgu pa se je odvil program, v katerem je nastopila Šola za zdravje, telovadba za vse starosti, zaplesali smo ples Makarena z udeležbo stanovalk in stanovalcev Doma starejših občanov Tezno, podžupanja je spregovorila nekaj besed in slovesno predala predsednici Sveta za starejše ključe nove informacijske pisarne za starejše, ki je začela delovati 3. oktobra v občinskih prostorih.

Foto: Mojca Krenčnik

Drugi dogodek v organizaciji Sveta za starejše je bil 4. oktobra. V Vetrinjskem dvoru je bila javna tribuna z naslovom »Ali je Maribor prijazno mesto za starejše?« Govorci so bili Dr. Jože Ramovš s predstavitvijo najnovejših svetovnih programov za starosti prijazno mesto, prof. Milan Pavliha s temo Nič o starejših brez starejših ter dr. Zmago Turk, ki je govoril o ortopedskih pripomočkih za starejše in njihovi pravilni uporabi. Javno tribuno je povezoval Stane Kocutar.

Foto: Metka Roksanđić

Pred mednarodnim dnevom starejših je bila 29.9. organizirana tiskovna konferenca, na kateri so bili mediji seznanjeni z dogodki, o katerih so tudi poročali.

<https://www.sta.si/3088828/v-mariboru-zazivela-informacijska-pisarna-za-starejse>

<https://vecer.com/maribor/aktualno/od-ponedeljka-nova-pisarna-za-starejse-v-mariboru-10298107>

https://maribor.si/maribor_novice/odprta-je-informacijska-pisarna-za-starejse/

<https://lokalec.si/novice/foto-ob-mednarodnem-dnevu-starejsih-je-v-mariboru-zazivela-informacijska-pisarna-za-starejse/>

<https://mariborinfo.com/novica/lokalno/v-mariboru-bomo-obelezili-dan-starejsih-na-trgu-svobode-bodo-starejsi-obcani>

<https://solazdravja.com/2022/10/03/1-10-2022-mednarodni-dan-starejsih-trg-svobode-maribor/>

Demonstracija ortopedskih pripomočkov za gibalno ovirane

Na pobudo člana sveta dr. Turka in po vzoru mesta Oslo se je svet septembra seznanil z demonstracijsko sobo v domu upokoencev, kjer se predstavlja uporaba tehničnih pripomočkov kot je uporaba bergl, steznika, stome in podobno. Članice in člani sveta so idejo pozdravili in potrdili začetek aktivnosti »demonstracijska soba« v Mariboru.

Prva predstavitev uporabe pripomočkov je bila v sodelovanju z Mariborsko knjižnico Maribor, z Diafitom d.o.o. in s Sočo opremo d.o.o. dne 22.11.2022 z demonstracijo varne in pravilne uporabe medicinskih pripomočkov za gibanje. Dogodek je potekal v Knjižnici Nova vas.

Foto: Mojca Krenčnik

POBUDE

V začetku so navedene nekatere pobude sprejete konec leta 2021 in nato tiste sprejete 2022.

Subvencioniranje stroškov izdaje brezplačne vozovnice v višini 3€

Članica Sveta za starejše in mestna svetnica Jelka Kolmanič je na podlagi sklepa sveta za starejše podala na seji Mestnega svet dne 16.12.2021 pobudo, in sicer da Mestna občina Maribor subvencionira stroške izdaje brezplačne vozovnice v višini 3€ za brezplačni prevoz upokojujencem in upokojenkam ter ostalim upravičencem nad 65 let, ki prejemajo denarno socialno pomoč ali varstveni dodatek in imajo stalno prebivališče v Mestni občini Maribor.

S tem bi bilo omogočeno vsem starejšim ne glede na njihove finančne zmožnosti, da so lahko dejavni in aktivno vključeni v življenje.

V letu 2022 je občinska uprava iskala možno izvedbo, ker iz občinskega proračuna po informaciji, ki smo jo prejeli, to ni mogoče. Ker se ni našlo ustrezne rešitve, pobuda sveta ni bila realizirana.

Ureditev avtobusne postaje in ureditev pločnikov pred Domom pod Gorco na Studencih

Članica sveta in mestna svetnica Jelka Kolmanič je podala vprašanje na seji Mestnega svet dne 16.12.2021, kako in kdaj se bo uredila umiritev prometa, zgradil pločnik in avtobusna postaja pri Domu pod Gorco.

Pobuda za ureditev problematike varnosti starejših iz Doma pod Gorco je bila hkrati podana Varnostnemu sosvetu.

V letu 2022 je bil svet seznanjen s problematiko omenjene ureditve, ker obstaja veliko problemov kot npr. so privatna zemljišča, okoliške ograje in stavbe segajo do ceste. Vendar se že dela na projektu, ki bo celovito razrešil ureditev pločnikov in postajališča.

Podprl je predlog Doma pod Gorco za ponovno namestitev »ležečih policajev« na odseku Pekrske ceste, ki ga uporabljajo stanovalci in stanovalke doma.

Širitev območja središča Maribora za prevoz z Maistrom ali drugim ustreznim električnim vozilom

Podani so bili predlogi za širitev cone brezplačnega prevoza z Maistrom po ožjem mestnem središču, po voznem redu in ne le na klic ter s postajališči.

Dana je bila pobudo županu, da se območje brezplačne vožnje z Maistrom znotraj peš cone razširi vsaj do UKC Maribor, Fontane, Tomšičevega drevoreda. Glede na to, da Maister ni registriran za vožnjo po širšem območju, predlagajo nabavo novega električnega vozila, ki bo za to registriran.

V letu 2022 smo bili seznanjeni z informacijo, da se o tem resno razmišlja, da se bo nabavilo električno vozilo. Do realizacije v tem letu še ni prišlo.

Podaljšanje trajanja zelenega signala na prehodih za pešce

V Mariboru so najbolj očitni in neustrezni prekratki časi trajanja zelenega signala na prehodih za pešce čez najbolj prometna križišča ali neustrezna zaradi spremembe prometnega režima ali zaradi ožje širine ceste. Kot najbolj vidni so v mestnem središču izpostavljeni križišče Partizanska-Titova, kjer traja zeleni signal le 6 sekund za hojo čez štiri vozne pasove, križišče Gosposvetska-Štrosmajerjeva, kjer je časa 9 sekund za dva vozna pasova ter pri občini Razlagova-heroja Staneta, kjer traja celih 22 sekund za dva pasova.

Na pisno pobudo sveta pristojnemu uradu ni bilo odziva, prejeli smo ustno informacijo, da je po prenehanju zelenega signala še vedno dovolj časa za hojo do pločnika in zato ni potrebe po spremembi.

Postavitev klopi ob sprehajalnih poteh in v središču mesta

V Mariboru obstaja vedenje in skrb za potrebno infrastrukturo ob sprehajalnih poteh. Prejeli pa smo predloge in pobudo za postavitev klopi v mestu ob določenih ulicah, kjer jih še ni, npr. na Gregorčičevi in Turnerjevi, na desnem bregu Drave od Studenške brvi navzgor do hidrocentrale, ob sprehajalnih poteh okrog Pekrske gorce. Seznam potreb je bil pripravljen in poslan pristojni občinski službi po sestanku s podžupanom pristojnim za komunalno decembra 2021.

Konec leta 2022 po obnovi dela Gregorčičeve ulice ni bilo zaznati novih klopi, tudi ne na Krekovi ulici, so pa bile postavljene na poti okrog Pekrske gorce. Klopri na desnem bregu Drave čakajo na načrt celovite obnovitve sprehajalne poti.

Izobraževanje starejših

Svet se je seznanil z različnimi oblikami izobraževanja starejših, ki potekajo v javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je občina ter društvih in združenjih, ki tudi izvajajo izobraževanje, usposabljanje.

Tako Mariborska knjižnica izvaja različne oblike srečanj, udeležba ni brezplačna, saj obstajajo stroški mentorjev, ki jih pokrivajo udeleženske/udeleženci. Težava

je, ker ne dosegajo starejših iz revnejših okolij. Letno se lahko prijavijo na razpis v okviru ljubljanske univerze.

Andragoški zavod je najstarejša ustanova, ki se ukvarja z izobraževanjem starejših, večinoma različne interesne tečaje, ki potekajo enkrat tedensko. Na razpisih ministrstev kandidirajo za sredstva, letno 3.000€. So tudi lokalni koordinator za vse izvajalce v mestu.

Univerza za tretje življenjsko obdobje (U3žo) je društvo, ki izvaja različne programe za starejše, predvsem tiste, ki dopolnjujejo ponudbo ostalih ponudnikov. Vsi programi so plačljivi, a zgolj za materialne stroške.

Združenje upokojenih učiteljev Univerze v Mariboru se trudi angažirati upokojene učitelje znotraj različnih dejavnosti na fakultetah. Omogočajo članom dostop do vseh baz podatkov, tudi mednarodnih. V okviru mednarodnega povezovanja se vidi, da so tudi starejši zmožni najbolj zahtevnih projektov.

V okviru kulturnega društva je bilo povedano, da imajo izobraževalni program pisanja. Je tedenski brezplačni program in je dostopen vsakomur.

Društvo Toti DCA dnevni center aktivnosti ni izobraževalna ustanova, zato se lahko prijavljajo samo na razpise za sofinanciranje socialnih programov, ki so brezplačni. Nudijo veliko prostočasnih programov in imajo na voljo ustrezne prostore.

Svet za starejše se je tako seznanil z različnimi pristopi pri dostopu do občinskih sredstev tako glede na ustanoviteljstvo kot glede na status oz. registracijo društva. V Mariboru je veliko različnih možnosti, nekatere so povezane s finančno udeležbo, čeprav majhno, nekatere so popolnoma brezplačne. Poudarjen je bil pomen dnevnih centrov aktivnosti, ki zagotavljajo brezplačno udeležbo za vse, tudi za starejše brez sredstev. Zato je pomembno zagotoviti delovanje dnevnih centrov aktivnosti v vsaki mestni četrti in krajevni skupnosti. Za starejše je pomembno osvajanje novega znanja ali le druženja z družabnimi igrami tudi povezovanje s starejšimi, z osvajanjem novega znanja ali védenja skrbijo za svoje mentalno zdravje, izhod iz osamljenosti in splošno dobro počutje.

Zato je bila dana pobuda mestni upravi, da se omogoči dostop do občinskih virov financiranja z javnim razpisom za izobraževanje starejšim z enakimi pogoji za vse.

Težave z najemom prostorov društev, ki se ukvarjajo s starejšimi

O težavah z lastništvom ali najemom občinskih prostorov je bil svet seznanjen in je tudi obravnaval nastale probleme društva upokojencev Razvanje z odplačnim najemom občinskih in prej lastniških prostorov DU Razvanje, na to temo imel razpravo s sodelovanjem resornega občinskega oddelka. Ugotovljeno je bilo, da se v Mariboru za brezplačni najem prostorov uporablja tolmačenje, da je ta po zakonu možen le dvakrat, nato pa gre za najem z najemnino. V razpravi

je bilo opozorjeno, da v drugih, manjših občinah ne izvajajo zakona na ta način, saj imajo društva, ki delujejo v dobro vseh v občini najem prostorov brezplačno. Enako je v Ljubljani, kjer dnevni centri aktivnosti ne plačujejo občini najema občinskih prostorov. Svet za starejše je predlagal, da se zaradi kompleksnosti problema DU Razvanje rešuje posebej kot specifičen problem.

Ekonomska najemnina za najem občinskih prostorov za društva, ki se ukvarjajo s starejšimi

Svet za starejše se je tekom celega leta srečeval s problemom zaračunavanja ekonomske najemnine za društva, ki delujejo za starejše na različnih področjih. Občina dosledno zaračunava ekonomsko najemnino, čeprav društva ali zavodi delujejo neprofitno. Nekateri drugi najemniki so oproščeni plačevanja najemnine, tudi neprofitne. Tako se lahko zgodi, da so v isti zgradbi najemniki z različnimi načini plačevanja najema občinskih prostorov. Zaradi odsotnosti informacij oz. poznavanja kriterijev za zaračunavanje najemnin, prihaja do neenakosti med posameznimi društvi.

Še posebej je nemogoče razumeti politiko oddaje občinskih prostorov, ki delujejo v dobro starejših, z zaračunavanjem ekonomske najemnine, kot to velja za pridobitne fizične in pravne osebe. Tudi ni mogoče razumeti občinske politike, ki posameznim društvom sofinancira izvajanje dejavnosti, na drugi strani pa zaračunava ekonomsko najemnino.

Z energetske krize se je problem ekonomske najemnine dodatno zaostрил. Svet za starejše se je odločil organizirati okroglo mizo na to temo, osvetliti problem ekonomskega najema za društva, ki delujejo v dobro starejših in skupaj z občino poiskati ustrezen rešitev.

Izgradnja dvigala oz. omogočanje uporabe že obstoječega

Oktobra 2022 je bila podana pobuda županu, da Mestna občina Maribor aktivno pristopi k nujni izgradnji dvigala v zgradbo zobnih ambulant ob Dravi oz. da se omogoči uporaba obstoječega dvigala v sosednji zgradbi v ZD in s tem omogoči polno dostopnost do zobozdravstvenega varstva tudi starejšim ljudem. Ugotovljeno je bilo, da so zobne ambulante ZD Maribor ob Dravi, nedostopne oz. težko dostopne starejšim gibalno oviranim ljudem. Ambulante se nahajajo v starejšem objektu v prvem nadstropju in so dostopne samo po 30 stopnicah. Če je potreben rentgen zobovja, ki se nahaja v pritličju, pomeni prehoditi še dvakrat po 30 stopnic in po zaključku obiska zdravnika nadaljnjih 30 stopnic do izhoda iz stavbe. Nekateri starejši ljudje takega napora preprosto niso več zmožni. Kljub

prijaznosti osebja in pomoči drugih pacientov je skoraj nemogoče obiskati zobozdravnika. Dostopnost do zobozdravstvene oskrbe je zelo omejena. Zgroženi smo bili ob informaciji, da dvigalo obstaja v sosednji zgradbi ZD, ki je povezana s stavbo ambulant, a od razglasitve pandemije za paciente ni več v uporabi. Z možnostjo uporabe tega dvigala bi najhitreje omogočili dostopnost vsem starejšim in tudi vsem gibalno oviranim osebam. Pobuda je bila poslana tudi direktorju Zdravstvenega doma Maribor na podlagi sklepa sveta iz decembra 2022.

Selitev cepilnega centra Zdravstvenega doma Maribor v pritličje iste stavbe

Oktober je bila dana pobuda za selitev cepilnega centra za cepljenje proti Covid-19 iz zadnjega, 5. nadstropja v pritličje. Glede na takratno pisno navodilo, da se lahko v dvigalu pelje samo ena oseba, je treba zagotoviti boljšo dostopnost za starejše in omogočiti cepljenje v pritličju.

Ureditev kolesarskega prometa ponovno na cestišču starega mosta

Oktober se je Svet za starejše odločil dati pobudo za preselitev kolesarskega prometa na starem mostu s pločnika ponovno na cestišče. Zaradi preozkega pločnika ni omogočena varna hoja, še posebej za gibalno ali drugače ovirane osebe.

Zagotavljanje prevoza starejših s spremstvom z rešilnim vozilom

Na svet je bila naslovljena pobuda za rešitev problema starejših oseb z demenco ali katero drugo telesno okvaro (sluh, govor, vid), ki so potrebni prevoza v bolnišnico z reševalnim vozilom. V praksi reševalci v vozilo ne sprejemajo spremljevalca/spremljevalke, svojci ne vedo, kam so jih odpeljali, na katerem oddelku se nahajajo, ali bo oseba tam tudi ostala. Ker si takšna oseba sama ne zna pomagati in tudi ne zmore komunicirati z osebjem, ostane osamljena, izgubljena in v negotovosti. Podobna težava se pojavi na strani svojcev. Bolnišnica sama ne obvešča svojcev o sprejemu na oddelek.

Svet se je zavzel za rešitev, ki omogoča svojcem takšnih oseb spremstvo v bolnišnico v vseh fazah pregledov in morebitne nastanitve.

Pravilnik o postopkih ravnanja ob visokih obletnicah oz. raznih priložnostih

Na svoji zadnji seji v letu 2022 je svet obravnaval težavo oz. za nekatere tudi pomanjkanje spoštovanja do občank in občanov ob njihovih visokih življenjskih

jubilejih ali njihovih dosežkih v preteklih letih. Izkazalo se je tudi, da obstaja težava pri pridobivanju potrebnih podatkov o jubilarjih, a vendar. Dobro bi bilo v občini imeti neke vrste protokol, kdo naj bo deležen posebne pozornosti in kako to realizirati.

SODELOVANJE NA DOGODKIH

Članice in člani sveta smo sodelovali na različnih dogodkih povezanih s starejšimi in so navedeni v nadaljevanju.

- e-izobraževanje za izobraževalce/ke seniorjev -znanje s področja osebnega bančništva, po spletu, 21. 4.
- na dnevu odprtih vrat Doma pod Gorco s stojnico in obveščanjem ter svetovanjem, 11. 6.
- na okrogli mizi ob svetovnem dnevu ozaveščanja o zlorabi starejših, 15. 6.
- na prikazu aplikacije Zdravstvenega doma Maribor za prijavo k osebnemu zdravniku, 15. 11.

SODELOVANJE Z MEDIJI

<https://moj.vecer.com/maribor/z-brezplacnimi-prevozi-se-starejsi-vecinoma-odpeljejo-do-zdravnika-in-zobozdravnika-10295794>

<https://moj.vecer.com/maribor/foto-nova-igrala-tudi-na-schreinerjevem-trgu-v-mariboru-10297464>

<https://moj.vecer.com/maribor/foto-kaj-si-zelijo-starejsi-v-mariboru-med-drugim-tudi-daljsi-interval-zelene-luci-na-semaforjih-10283289>

<https://vecer.com/maribor/aktualno/od-ponedeljka-nova-pisarna-za-starejse-v-mariboru-10298107>

<https://moj.vecer.com/maribor/je-maribor-prijazno-mesto-za-starejse-10298523>

<https://moj.vecer.com/maribor/grema-na-kafe-z-metko-roksandic-starejsi-niso-tisti-ki-cakajo-na-konec-zivljenja-10299157>

- Nočni obisk Radio Maribor, <https://prvi.rtv slo.si/podkast/nocni-obisk/2847501/174905445>
- omizje studia Maribor RTV Slovenije, »Ali je Maribor starejšim prijazno mesto?«, 30.11.2022 <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174918092?s=tvM>